

Sygn. akt I ACa 21/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 kwietnia 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący	:	SSA Bogusław Dobrowolski
Sędziowie	:	SSA Elżbieta Borowska SSO del. Grażyna Wołosowicz (spr.)
Protokolant	:	Urszula Westfal

po rozpoznaniu w dniu 26 kwietnia 2018 r. w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z powództwa **E. Z. i F. Ż.**

przeciwko **(...) S.A. w W.**

o zapłatę

na skutek apelacji powodów

od wyroku Sądu Okręgowego w Łomży

z dnia 4 grudnia 2017 r. sygn. akt I C 708/16

I. oddala apelację;

II. zasądza od powodów na rzecz pozwanego 2.000 zł tytułem zwrotu części kosztów instancji odwoławczej i odstępuje od obciążania powodów tymi kosztami w pozostałym zakresie.

(...)

Sygn. akt IA Ca 21/18

UZASADNIENIE

Powódka E. Z. wnosila o zasądzenie od pozwanego (...) S.A. w W. kwoty 80.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 4 kwietnia 2016 r. do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę po śmierci konkubenta T. Ż..

Powód F. Ż. wnosil o zasądzenie od pozwanego (...) S.A. w W. kwoty 100.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 22 kwietnia 2016 r. do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę po śmierci ojca T. Ż..

Oba pozwy zostały połączone do wspólnego rozpoznania.

Pozwany (...) S.A. w W. wnosił o oddalenie obu powództw w całości.

Wyrokiem z dnia 20 listopada 2017 roku Sąd Okręgowy w Łomży: zasądził od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz powódki E. Z. kwotę 40.000 złotych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 4 kwietnia 2016r. do dnia zapłaty (punkt 1.); zasądził od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz małoletniego F. Z. kwotę 75.000 złotych z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 22 kwietnia 2016r. do dnia zapłaty (punkt 2.); w pozostałym zakresie powództwo oddalił (punkt 3.); zasądził od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz powódki E. Z. kwotę 2.412,10 zł. tytułem zwrotu kosztów procesu (punkt 4.) oraz zasądził od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz małoletniego F. Z. kwotę 7.227,36 zł. tytułem zwrotu kosztów procesu (punkt 5.).

Z ustaleń poczynionych przez Sąd Okręgowy wynikało, że w dniu (...) na drodze (...) na odcinku P.-G. doszło do wypadku samochodowego w wyniku którego śmierć poniósł T. Ż.. Sprawca wypadku prawomocnym wyrokiem został uznany za winnego popełnienia czynu z art. 177 § 2 kk. Był on ubezpieczony od odpowiedzialności cywilnej u pozwanego ubezpieczyciela. W wyniku prowadzonego postępowania likwidacyjnego ubezpieczyciel dokonał wypłaty zadośćuczynienia po 40.000 zł. na rzecz każdego z powodów i odszkodowania z tytułu pogorszenia sytuacji życiowej po 40.000 zł. na rzecz każdego z powodów.

Z dalszych ustaleń Sadu I instancji wynikało, że powódka E. Z. tworzyła związek konkubencki ze zmarłym T. Ż. od 2000r. Wspólnie zamieszkiwali i tworzyli bardzo dobrze funkcjonujący związek. Zmarły bezpośrednio przed śmiercią prowadził firmę transportowo-usługową, produkował również meble. Powódka pomagała mu w prowadzeniu firmy. Zamieszkiwali na wspólnej posesji z rodzicami zmarłego. Powódka wraz z małoletnim powodem F. Ż. w dalszym ciągu mieszka z rodzicami zmarłego. Powódka po śmierci T. Ż. korzystała z porad psychologa. Ujemne przeżycia powódki trwają do chwili obecnej, nie pogodziła się z jego śmiercią, w dalszym ciągu trwają u niej zaburzenia adaptacyjne.

Małoletni powód F. Ż. w chwili śmierci ojca miał 5 lat, był pod opieką powódki. W dalszym ciągu wspomina ojca, tęskni do niego. Po uzyskaniu informacji o jego śmierci bardzo płakał, stał się nerwowy, napięty. Przed zdarzeniem kontakt ojca z dzieckiem był wzorowy, otaczał go ojcowską miłością i troskliwością.

Następnie, Sąd Okręgowy wskazał, że powyższy stan faktyczny ustalił na podstawie: akt szkodowych PL 2016012600995, zeznań świadków: I. Z. / k-59 prot. elektr. 00:22:47-00:28:23/, W. Z. / k-59 prot. elektr. 00:28:49-00:34:18/, B. Ż. / k-59-60 prot. elektr. 00:34:34-00:38:22/, H. Ż. / k-60 prot. elektr. 00:38:38-00:42:08/, akt II K 195/16 Sądu Rejonowego w Grajewie/, opinii psychologicznych H. P. / k- 95-103/ M. R. / k-108-110/.

Mając powyższe na uwadze, zdaniem Sądu Okręgowego powództwo co do zasady zasługiwało na uwzględnienie. Bezsporna była odpowiedzialność pozwanego ubezpieczyciela za skutki wypadku z dnia (...) Wskazał, że pozwany nie kwestionował tej okoliczności, podnosił jedynie fakt, iż kwota wypłaconego zadośćuczynienia w trakcie postępowania likwidacyjnego na rzecz obojga powodów w wysokości po 40.000 zł jest adekwatna do stopnia doznanych przez nich krzywd o charakterze niematerialnym. W ocenie Sądu I instancji w świetle zebranego materiału dowodowego stanowisko pozwanego nie zasługuje jednak na uwzględnienie. Wywodził, że orzecznictwo sądów powszechnych, jak i stanowisko doktryny wykształtowało linię orzecznictwą w zakresie funkcji kompensacyjnej zadośćuczynienia za śmierć osoby najbliższej. Stosownie do treści art. 446 § 4 k.c. Sąd może przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę. Regulacja zawarta w przywołanym przepisie służy kompensacie krzywdy po stracie osoby najbliższej. Ustawodawca wprowadzając do niego klauzulę „odpowiedniej sumy”, pozostawił składowi orzekającemu swobodę co do wysokości zasądzonej kwoty. Swoboda ta nie oznacza jednak dowolności. Zarówno przyznanie odpowiedniej sumy tytułem kompensacji krzywdy, jak i jej odmowa, muszą być osadzone w stanie faktycznym sprawy. Pomimo niemożności precyzyjnego ustalenia wysokości uszczerbku, rozstrzygnięcie w tym zakresie należy opierać na kryteriach zobiektywizowanych, a nie mieć na względzie jedynie subiektywne odczucia poszkodowanego. W piśmiennictwie wskazuje się, że kryterium mającym istotne znaczenie

przy ustalaniu wysokości należnego zadośćuczynienia jest przede wszystkim rozmiar doznanej przez pokrzywdzonego krzywdy. Nadto podnosi się, że mają na tę wysokość między innymi wpływ: dramatyzm doznań osoby bliskiej, poczucie osamotnienia i pustki, cierpienia moralne i wstrząs psychiczny wywołany śmiercią osoby najbliższej, rodzaj i intensywność więzi łączącej pokrzywdzonego ze zmarłym, wystąpienie zaburzeń będących skutkiem tego odejścia (np. nerwicy, depresji), roli w rodzinie pełnionej przez osobę zmarłą, stopień w jakim pokrzywdzony będzie umiał się znaleźć w nowej rzeczywistości i zdolności jej zaakceptowania, leczenie doznanej traumy, wiek pokrzywdzonego. Sąd może również przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia odnosić się do kryterium stopy życiowej społeczeństwa, które w sposób pośredni może rzutować na jego wysokość, bez względu na status społeczny i materialny pokrzywdzonego. Przesłanka ta ma jednak li tylko uzupełniający charakter i ogranicza wielkość zadośćuczynienia tak, by jego przyznanie nie prowadziło do nieuzasadnionego wzbogacenia osoby uprawnionej, aczkolwiek nie może ona pozbawić zadośćuczynienia jego zasadniczej roli jaką jest funkcja kompensacyjna i zmierzać do wyeliminowania innych czynników kształtujących jego wymiar (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 września 2002 r., sygn. akt IV CKN 1266/00). Zadośćuczynienie powinno mieć bowiem charakter całościowy i obejmować swoim zakresem zarówno cierpienia fizyczne i psychiczne związane ze śmiercią osoby najbliższej już doznane, jak przyszłe.

Zdaniem Sądu Okręgowego, dowody zebrane w sprawie, w szczególności zeznania przesłuchanych świadków oraz opinie biegłych psychologa i psychologa dziecięcego wskazują na bardzo silną więź emocjonalną zarówno partnerki życiowej zmarłego, jaki i ich wspólnego dziecka / powodów w sprawie/. Świadkowie I. Z. - siostra powódki, W. Z. - matka powódki, H. Ż. - ojciec zmarłego, w swoich zeznaniach zgodnie twierdzili, że związek powódki i T. Ż. był związkiem bardzo udanym, zgodnym i szczęśliwym. Nie dochodziło w ich obecności do żadnych nieporozumień, wspólnie pracowali, spędzali wolny czas, wspierali się w każdej sytuacji dnia codziennego. Zmarły prowadził działalność gospodarczą, powodowie byli na jego utrzymaniu. Również relacje z rodzinami generacyjnymi były bardzo dobre. Świadkowie ci wskazali również na doznania traumatyczne obojga powodów, w momencie dowiedzenia się o śmierci T. Ż.. Zeznali o tęsknocie powodów za zmarłym, ich stanie depresyjnym, odwiedzinach grobu. Sąd Okręgowy wskazał, że zeznania świadków co do doznanych przeżyć korelowały z wnioskami biegłych psychologa M. R., jak i psychologa dziecięcego H. P.. Biegła M. R. we wnioskach opinii podała, że przeżycia powódki E. Z. trwają do tej pory z podobną, intensywną siłą od chwili powzięcia informacji o śmierci konkubenta. W dalszym ciągu nie pogodziła się z jego śmiercią, odczuwa lęk związany ze zdrowiem, życiem, bezpieczeństwem osób najbliższych. Łączyła ich silna i świadoma więź emocjonalna. Powódka posiada słabe zdolności adaptacyjne do zmian, w związku z tym ciężko jest jej wrócić do normalnego funkcjonowania. Biegła H. P. we wnioskach opinii z kolei podała, że dla małoletniego nagła śmierć ojca była wstrząsającym przeżyciem, trauma tożsama z zerwaniem szczególnej więzi ojciec - syn, spowodowała, że ojciec zniknął z pola widzenia powoda, którego strata jest nie do oszacowania. Wskazała, że matka dziecka musiała uczynić wiele zabiegów by zachowanie chłopca wróciło do w miarę normalnego funkcjonowania. Pojawiły się u niego zaburzenia w sferze emocjonalnej, stał się nerwowy, płaczący, nowa rzeczywistość bez ojca wywołała dyskomfort psychiczny. Sąd I instancji zauważył, że o złym stanie psychicznym małoletniego powoda świadczyła również okoliczność opisana na karcie 5 w opinii / k-99 akt/, z której wynikało, że gdy powód zgłosił się na badania demonstrował się jako dziecko pogodne, radosne, natomiast, gdy psycholog zapytał o ojca, nagle zamilkł, rozplakał się, a następnie odwrócił się od psychologa, zwinął w kłębek i przez dłuższy czas nie udzielał żadnych informacji. Sąd Okręgowy w całości podzielił wnioski zawarte w opinii, nie była ona również kwestionowana przez stronę pozwaną.

W związku z powyższym, w świetle całości okoliczności zebranych w sprawie, Sąd Okręgowy uznał, że adekwatnymi sumami kompensującymi doznane krzywdy przez powodów będzie kwota 80.000 zł. w stosunku do powódki E. Z. oraz kwota 115.000 zł. w stosunku do małoletniego F. Ż.. Biorąc pod uwagę wypłacone w trakcie postępowania likwidacyjnego kwoty zadośćuczynienia po 40.000 zł. orzeczono w stosunku do powódki kwotę 40.000 zł oraz w stosunku do małoletniego powoda kwotę 75.000 zł. Zdaniem Sądu Okręgowego nie były to kwoty wygórowane, oprócz ustaleń dotyczących traumatycznych przeżyć powodów, wzięto pod uwagę również obecną sytuację życiową. Oddalenie powództwa ponad zasądzone kwoty wynikało z faktu, iż sąd przyjął, że uwzględnienie obu powództw w całości byłoby zbyt zawyżone. W związku z powyższym na podstawie art. 446 § 4 k.c., Sąd Okręgowy w Łomży orzekł, jak w wyroku.

O odsetkach Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 476 k.c. w zw. z art. 14 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych oraz art. 481 k.c., zaś o kosztach na podstawie art. 100 k.p.c. Wskazał, że w stosunku do powódki E. Z. roszczenie zostało uwzględnione w 50%, w związku z powyższym pozwany winien zwrócić 1/2 opłaty od pozwu w wysokości 2.000 zł oraz 1/2 kosztów opinii biegłego psychologa M. R. – 412,10 zł. Koszty zastępstwa prawnego zostały zniesione. W stosunku do powoda F. Ż. roszczenie zostało uwzględnione w 75%, w związku z powyższym pozwany winien zwrócić 75% opłaty od pozwu – 3.750 zł., 75% kosztów opinii biegłego psychologa dziecięcego H. P. 777,36 zł. oraz stosowną wysokość kosztów zastępstwa prawnego – 2.700 zł., przy uwzględnieniu wyniku procesu / powód wygrał w 75% - 4.050 zł, pozwany w 25% - 1.350 zł przyjmując wysokość zastępstwa prawnego na kwotę 5.400 zł zgodnie z rozporządzeniami Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie i w sprawie opłat za czynności radców prawnych co po odjęciu ww. kwot daje kwotę 2.700 zł.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego w Łomży z dnia 4 grudnia 2017 roku wnieśli powodowie E. Z. i F. Ż., którzy zaskarżyli ww. wyrok w części tj. w punkcie III. w części oddalającej powództwo w stosunku do E. Z. co do kwoty 40.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 4 kwietnia 2016 r. do dnia zapłaty oraz w części oddalającej powództwo w stosunku do F. Ż. co do kwoty 25.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 22 kwietnia 2016 r. do dnia zapłaty, zarzucając mu:

I. naruszenie prawa materialnego mających wpływ na wynik sprawy: art. 446 § 4 k.c.:

a) **polegające na przekroczeniu swobody miarkowania wysokości zadośćuczynienia poprzez przyznanie sum rażąco zaniżonych w stosunku do ustalonego rozmiaru krzywdy, cierpienia wynikających z zerwania więzi emocjonalnej powodów ze zmarłym,**

b) **polegające na błędnej wykładni instytucji „odpowiedniej sumy pieniędzy” i niewłaściwe miarkowanie kwoty zadośćuczynienia co skutkowało zasądzeniem kwoty rażąco zaniżonej,**

c) **polegające na pominięciu kompensacyjnej funkcji zadośćuczynienia i nieuwzględnienie wszystkich kryteriów miarkowania zadośćuczynienia w szczególności:**

- **nieuwzględnieniu cech charakteru i osobistych cech pozwanego skutkujących wytworzeniem nadzwyczaj silnej, symbiotycznie więzi emocjonalnie między zmarłym a każdym z powodów,**
- **ominięciem ważnej roli jaką zmarły pełnił w życiu każdego z powodów,**
- **ominięciem, że powodowie doznali krzywdy o ponadprzeciętnym, nadzwyczajnym charakterze,**
- **ominięciu długotrwałości, przewlekłości i intensywności emocjonalnych skutków śmierci osoby najbliższej trwających do dnia dzisiejszego odczuwanych przez każdego z powodów, wymagających podjęcia psychoterapii;**

II. art. 233 § 1 k.p.c. - polegające na dokonaniu wybiórczej i pobieżnej oceny materiału dowodowego, w szczególności opinii biegłego psychologa oraz biegłego psychologa dziecięcego i zeznań świadków i pominięciu kluczowych dla miarkowania wysokości zadośćuczynienia udowodnionych faktów:

#.

- **że powódkę i małoletniego powoda łączyła szczególnie silna i symbiotyczna pozytywna więź emocjonalna, a śmierć ojca i partnera wywołała u powódki ogromną krzywdę i cierpienie o ponadprzeciętnie dużym nasileniu i długotrwałości. Pominięciem, że zgodnie z opinią biegłych**

cierpienia powódki i jej syna są nieograniczone w czasie, obecny stan emocjonalny powodów świadczy o szczególnie silnej więzi każdego z powodów ze zmarłym,

- że powódka przeżywa przewlekłą żalobę powikłaną, odporną na psychoterapię i skutkującą wystąpieniem zaburzeń adaptacyjnych trwających do dnia dzisiejszego,***
- że małoletni powód był jedynym i wyczekiwanym dzieckiem zmarłego, otaczanym przez ojca ponadprzeciętną miłością, opieką i uwagą, oraz że do dnia dzisiejszego odczuwa silne negatywne emocje, wynikające ze śmiercią ojca, nie przeżył jeszcze żaloby.***

Wskazując na powyższe, wnosili o:

- 1) zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki E. Z. kwoty 80.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 04 kwietnia 2016 r. do dnia zapłaty,***
- 2) zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie od pozwanego na rzecz małoletniego powoda F. Ż. kwoty 100.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 22 kwietnia 2016 r. do dnia zapłaty,***
- 3) zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych za obie instancje,***
- 4) ewentualnie na zasadzie art. 102 k.p.c. nieobciążanie powodów kosztami procesu, w tym kosztami zastępstwa procesowego za drugą instancję.***

SĄD APELACYJNY USTALIŁ I ZWAŻYŁ, CO NASTĘPUJE:

Apelacja powodów nie była zasadna.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd Okręgowy w sposób prawidłowy wyjaśnił okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia sprawy oraz poczynił poprawne ustalenia faktyczne i prawne. Sąd Okręgowy podziela je i przyjmuje za własne.

W kontekście podniesionych w apelacji zarzutów przypomnieć należy, że zgodnie z utrwalonym poglądem judykatury określenie wysokości zadośćuczynienia stanowi istotne uprawnienie sądu merytorycznie rozpoznającego sprawę w I instancji. Sąd ten przeprowadzając postępowanie dowodowe może bowiem dokonać wszechstronnej oceny okoliczności sprawy. Jak wskazuje się w judykaturze, korygowanie przez Sąd odwoławczy wysokości zasądzzonego już zadośćuczynienia uzasadnione jest tylko wówczas, gdy przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności sprawy, mających wpływ na jego wysokość, jest ono niewspółmiernie nieodpowiednie, jako rażąco wygórowane lub rażąco niskie (vide: wyrok Sądu Najwyższego z 9 lipca 1970 roku, III PRN 39/70, OSNCP 1971, nr 3, poz. 53; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 listopada 2004r w sprawie ICK 219/04, LEX nr 146356).

Aprobując ten pogląd Sąd Apelacyjny, skupił się na ustaleniu, czy oceniony przez Sąd Okręgowy rozmiar doznanej przez powodów krzywdy w rzeczywistości nie jest znacznie wyższy, jak sugerują to we wniesionej apelacji powodowie. Sąd Apelacyjny zarzutu tego nie podzielał. Bezspornym w sprawie było, że powodowie należą do kręgu osób uprawnionych do otrzymania odpowiedniej sumy tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę na podstawie art. 446 § 4 k.c., gdyż w wypadku komunikacyjnym zginęła osoba im najbliższa – konkubent i ojciec. Podstawę odpowiedzialności pozwanego stanowi tu zaś przede wszystkim art. 822 § 1 k.c., zgodnie z którym to przez umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej zakład ubezpieczeń zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie świadczenia za szkody wyrządzone osobom trzecim, względem których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający lub osoba, na rzecz której została zawarta umowa ubezpieczenia.

W judykaturze prezentowany jest pogląd, jak trafnie wskazał Sąd I instancji i jak słusznie wywodzą w apelacji skarżący, że fakultatywny charakter zadośćuczynienia za krzywdę nie oznacza przy tym dowolności organu stosującego prawo

co do możliwości korzystania z udzielonej mu kompetencji (vide: wyrok Sądu Najwyższego z 17 stycznia 2001 r., II KKN 351/99, Prok. I Pr. (wkładka) 2001, nr 6, s. 11). Oceniając żądanie zadośćuczynienia, oparte na art. 446 § 4 k.c. wskazać należy, że ustawodawca nie sprecyzował kryteriów jego ustalenia, pozostawiając w tym zakresie swobodę sądowi orzekającemu.

W związku z tym, że zadośćuczynienie to ma kompensować krzywdę spowodowaną utratą osoby najbliższej usprawiedliwionym wydaje się sięgnięcie, jak uczynił to Sąd I instancji, do wypracowanych w orzecznictwie sądowym kryteriów ustalania odszkodowania przed wejściem w życie art. 446 § 4 k.c. – nawiązywanie do elementów krzywdy (szkody niematerialnej). Oznacza to, że przesłanki do zasądzenia zadośćuczynienia będą występowały w większości przypadków, gdy sąd uzna za zasadne żądanie odszkodowania na podstawie tego przepisu, co jednak nie oznacza powiązania tych roszczeń (Komentarz do art. 446 § 4 k.c. Agnieszki Rzepeckiej – Gil. System Informacji Prawnej LEX). W judykaturze przyjmuje się, że roszczenie najbliższych członków rodziny zmarłego o przyznanie stosownego zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę na podstawie art. 446 § 4 k.c., które zmierza do zaspokojenia szkody niematerialnej, jest rodzajowo i normatywnie odmienne od roszczenia o przyznanie stosownego odszkodowania z art. 446 § 3 k.c., które wymaga wykazania szkody majątkowej polegającej na znacznym pogorszeniu sytuacji życiowej najbliższych członków rodziny poszkodowanego, który zmarł wskutek wynikłego z czynu niedozwolonego uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 października 2009 r., I PK 97/09, LEX nr 558566). Ustalenie wysokości zadośćuczynienia z art. 446 § 4 k.c., powinno nastąpić według kryteriów branych pod uwagę przy zasądzaniu zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych – art. 23 i art. 24 w zw. z art. 448 k.c.

W tym kontekście przypomnieć należy, że zadośćuczynienie jest roszczeniem o charakterze ściśle niemajątkowym mającym za zadanie kompensatę doznanej krzywdy, a zatem nie powinno ono mieć na celu wyrównania strat poniesionych przez członków najbliższej rodziny zmarłego, lecz ma pomóc dostosować się do nowej rzeczywistości. W doktrynie i orzecznictwie podnosi się, że istotą szkody niemajątkowej wiąże się z naruszeniem czysto subiektywnych przeżyć człowieka. Ma ona także na celu złagodzenie cierpienia wywołanego utratą osoby bliskiej. Okoliczności wpływające na wysokość tego świadczenia to między innymi: dramatyzm doznań osób bliskich zmarłego, poczucie osamotnienia, cierpienia moralne i wstrząs psychiczny wywołany śmiercią osoby najbliższej, rola jaką w rodzinie pełniła osoba zmarłego, charakter i rodzaj zaburzeń w prawidłowym funkcjonowaniu pozostałych członków rodziny oraz stopień w jakim pozostali członkowie będą umieli odnaleźć się w nowej rzeczywistości i na ile zdolni są zaakceptować obecny stan rzeczy. Wszystkie ww. okoliczności, jak wynika z uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia – Sąd pierwszej instancji te okoliczności miał na uwadze, ocenił materiał dowodowy zgodnie z wyrażoną w art. 233 § 1 k.p.c., zasadą swobodnej oceny dowodów, wziął pod uwagę także opinię biegłych i ustalił wysokość zadośćuczynienia dysponując tu pewną swobodą oceny, której nie nadużył. Wbrew zarzutom apelacji przy ustaleniu należnych powodom kwot zadośćuczynienia nie pominął wskazanych tam okoliczności tj. ani szczególnej roli jaką pełnił zmarły w życiu powodów, ani też charakteru nasilenia łączących ich więzi emocjonalnych. W tym kontekście zwrócić jedynie należy uwagę, że jak wynika z opinii biegłej psycholog M. R. (k,110-110v akt, podzielonej przez Sąd I instancji w całości oraz niekwestionowanej przez żadną ze stron) powódka E. Z. cierpi na zaburzenia adaptacyjne po śmierci konkubenta, które trwają od momenty powzięcia wiadomości o jego śmierci, które utrudniają jej prawidłowe funkcjonowanie w życiu codziennym i wymagają psychoterapii, jednakże pomimo upływu już ponad dwóch lat od tragicznego zdarzenia - jej nie podjęła, nie korzysta z profesjonalnej pomocy tj. z porad psychologa czy psychiatry, a zatem nie dąży do zminimalizowania skutków z tym związanych.

Na podstawie wyjaśnień i zeznań powódki oraz słuchanych w sprawie świadków, a także wniosków przeprowadzonych w sprawie biegłych - Sąd nie miał wątpliwości, że po wypadku komunikacyjnym i śmierci T. Ż. życie powodów uległo zmianie. Powodowie zamieszkiwali wspólnie T. Ż., spędzali z nim swój wolny czas, tworzyli bardzo zgodną wspólnotę. U obu powodów jego śmierć wywołała cierpienie i reakcję żałoby .objawiającą się stanami niepokoju i przygnębienia, płaczu, przy czym nasilenie reakcji żałoby było znaczne, gdyż obu powodom trudno było pogodzić się z nagłą i niespodziewaną śmiercią partnera życiowego i ojca oraz osobę na której barkach spoczywał ciężar ich utrzymania, bez wątpienia była to dla niej niepowetowana strata. Wraz ze śmiercią T. Ż. powodowie stracili osobę, na którą zawsze

mogli liczyć. Gdyby nie doszło do tragicznego zdarzenia, można zakładać, że powodowie i T. Ż., jeszcze przez wiele lat tworzyliby szczęśliwą i zgodną rodzinę.

Mając powyższe na uwadze, orzeczenie Sądu I instancji nie wymagało korekty jakiej domagali się powodowie.

Z tych względów Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 385 k.p.c., orzekł jak w sentencji.

O kosztach postępowania odwoławczego orzekł na podstawie art. 102 k.p.c. w zw. z w zw. z § 2 pkt. 6) i § 10 ust. 1 pkt. 2) rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015 r., (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1804 ze zm.) w sprawie opłat za czynności radców prawnych, mając na uwadze, że obciążenie powodów z uwagi na ocenny charakter roszczenia oraz sytuację materialną powodów, w tym z uwagi na to, że powód F. Ż. jest małoletni – obciążenie powodów w pełnej wysokości kosztami zastępstwa procesowego w kwocie 5 400 złotych na rzecz pozwanego byłoby w aktualnej sytuacji powodów zbyt uciążliwe.

(...)